

КАК ИЗГЛЕЖДА БОГ^[1]

Фил. 2:5-11

(серия Богът, Когото не познаваме)

Проповядвана във [Втора Евангелска Баптистка църква, Варна](#)

от Радостин Марчев

20.07.2014

Ако запитаме хората как си представят Бога – каква е формата и какви са чертите Му ще получим много и различни отговори Някои могат да стигнат само до една безлична сила. Единствената представа за Бога, която имат други хора е образът от иконата, която са виждали. Трети (макар че никога няма да се изразят по този начин) мислят за Него като за хипи с дълга коса, който винаги говори кротко и много внимава да не настъпи някоя мравка. Други пък го виждат като съдия или небесен полицаи. Спомням си как преди годни в един фризьорски салон станах свидетел на скандал между стилистка и неин клиент. Когато накрая всичко свърши човекът напусна ядосан, а работещата промърмори доста високо: “Вас само Исус ще ви

оправи.” Макар и до днес да не знам точно какво мисли за Бога тази жена нейният отговор даваше някаква представа за начинът, по който тя си го представяше.

Един голям съвременен богослов^[2] разказва за времето когато като младеж служил като свещеник в университета – в Оксфорд, където той е учил, имат такъв. Изпълнявайки задълженията си той си създал навик да се среща с новите студенти. Повечето от тях изглеждали благодарни от отделеното им внимание, но голяма част бързали да споделят: “Благодарим за посещението, но едва ли ще се виждаме често защото аз не вярвам в Бога.” След като това се случило няколко пъти човекът започнал на свой ред да отговаря с въпрос: “В кой Бог не вярваш?” Студентите, стъписани от този въпрос започвали а обясняват своята представа за Бога, само за да чуят: “А, в този бог и аз не вярвам.” С което често вратата за по-нататъшни разговори била широко отворена.

Но може би най-интересното описание на Бога, което съм чувал идва от един пастир^[3]. След като прочете Откровение 19, в която се говори за Исус слизащ от небето начело на небесните войски, с меч излизащ от устата Му и на бедрото Му пише „Цар на царете и Господ на Господарите” той обясни, че тук Исус е описан като един здравеняк с татуировка, който не се колебае да ступа някой когато се налага.

Представите, които някои хора имат за Бога могат истински да ни забавляват. Но днес аз искам да се обърнем към един конкретен текст и да чуем какво ни казва той по въпроса. Намираме го във Филипяни 2:5-11:

Имайте в себе си същия дух, който беше и в Христа Исуса; Който, като беше в Божия образ, пак не счете, че трябва твърдо да държи равенството с Бога, но се отказа от всичко, като взе на Себе Си образ на слуга и стана подобен на човеците; и, като се намери в човешки образ, смири Себе Си и стана послушен до смърт, даже смърт на кръст. Затова и Бог го превъзвиши, и Му подари името, което е над всяко друго име; така щото в Исусовото име да се поклони всяко коляно от небесните и земните и подземните същества, и всеки език да изповяда, че Исус Христос е Господ, за слава на Бога Отца.

Това е един много известен текст. Много учени предполагат, че той е част от ранен християнски химн, който Павел вмъква в своето писмо понеже знае, че е познат на читателите му. Но без значение дали думите са на Павел или не това е един много дълбок богословски текст и една от най-високите точки в целия НЗ.

Текста ни казва 4 важни неща това Кой е Бог и как изглежда Той.

1. Текста ни казва, че Христос не започва Своето съществуване с раждането Си на земята. Христос съществува преди това. Християните от самото начало се покланяли на Исус Христос. Но през 4 век се появила група хора, които казвали, че отначало Бог създал Христос като първото Си творение, а след това Христос направил всичко останало, което съществува. Затова ние трябва да се покланяме на Христос, но не трябва да го смятаме за равен с Бога. Те били наречени ариани (на името на един от техните водачи на име Арий^[4]), а днес една група наричаща се Свидетелите на Йехова казва нещо подобно. Това довело до голям спор в древната църква и до свикването на първият вселенски събор в Никея, който създал следния символ на вярата:

„Вярваме в Единия Бог Отец, Вседържител, Творец на всичко видимо и невидимо; и в Един Господ Исус Христос, Сина Божий, Единородния, роден от Отца, тоест от същността на

Отца; Бог от Бог; Светлина от Светлина, Бог истинен от Бог истинен, роден, несътворен, единосъщен с Отца, чрез Когото всичко е станало, както на небето, така и на земята; заради нас човешките и заради нашето спасение слезе и се въплъти и стана Човек; страда и възкръсна в третия ден и възлезе на небесата, и ще дойде да съди живи и мъртви; и в Светия Дух.

Съборът също така добавил един специален текст, който казва следното:

Които говорят, че имало (време), когато не е съществувал Синът; че Той не е бил до рождението и е произлязъл не по същност; или утвърждаващите, че Син Божий има битие от друго същество или същност; или че Той е създаден, или сътворен, или изменяем, да бъде предаден на анатема от Вселенската Църква.

Тази изповед и до днес се приема от всички християни за вярна. Макар да имат различни виждания за някои неща когато стане дума за Исус тук католици, православни и протестанти са единни и това е едно от най-важните общи неща, които всички споделяме. Много църкви казват тази изповед на глас на всяко свое богослужение. Тя учи, че Христос не е творение, а истински Бог, Който е съществувал винаги. И ако някой мисли, че това са човешки думи, които не отговарят на Библията нека да се обърне към пророчеството за Исус в Михей 5:2 и да чуе какво пише там: „А ти, Витлеем Ефратов, Макар и да си малък за да бъдеш между Юдовите родове, От тебе ще излезе за Мене Един, Който ще бъде владетел в Израиля, Чийто произход е от начало, от вечността” – текст, който евангелист Матей ясно отнася към Исус (виж Матей 2:1-6).

2. Христос е бил в Божия образ. Когато казва „*като беше в Божия образ не счита, че трябва твърдо да държи равенство с Бога*” Павел казва, че Христос е имал това равенство, но доброволно се отказва от него. Той е бил равен с Бога. Той е бил Бог. Йоан 1:1 казва това по чудесен начин: „*В началото беше Словото и Словото беше у Бога и Словото беше Бог.*”

Християните вярват в нещо, което ние наричаме Троица. Това означава, че има само един Бог, но Той съществува в 3 лица като Отец, Син и Свети Дух. Тези три лица са различни едно от друго и все пак те са само един Бог.

Можем да се опитаме да обясним Троицата с различни аналогии от живота. Водата се среща в 3 агрегатни състояния като течност, лед и пара. Парата не е течност и течността не е лед, нито ледът е пара, но и трите са вода. Други предпочитат по-простичкото сравнение с вентилатор, който се състои от 3 перки. Но всички тези сравнения си имат своите недостатъци и не трябва да мислим, че отразяват точно това, което Бог е. Те просто предлагат аналогии от нашия свят за нещо, което надхвърля представите ни. Ние вярваме в Троицата не защото можем да я проумеем напълно, а понеже Бог ни се е открил по този начин.

Известна история разказва за християнин, който размишлявал докато се разхождал по брега на морето. Докато вървял срещнал малко момче, което копаело дупка в пясъка. “Какво правиш?” попитал човекът. “Копая дупка, в която ще пресипя морето,” бил отговорът. Християнинът се сепнал: Не правя ли същото и аз опитвайки се да побера в своя човешки ум истината за безграничния Бог?

Августин много точно казва, че Бог, който можем да обясним напълно не е истинския Бог и това важи с особено голяма сила за Троицата.

3. Христос се отказва от това, което има, за да стане неговата пълна противоположност. Текста казва: „*Христос, като беше в Божия образ, пак не счита, че трябва твърдо да държи*

равенството с Бога, но се отказа от всичко.” Думата „като” може да означава „въпреки че беше в Божия образ.” От високопоставените личности (царе, министри, политици, кметове) не се очаква да се държат по този начин. Това означава да влезеш в огромно противоречие с положението, което имаш. Малко преди Павел да запише тези думи императорът на Римската империя Август заповядал да напишат делата му на огромна каменна книга, която да бъде поставена на брега на река Тибър, така че да може да остане завинаги и всеки човек да може да я прочете^[5]. Днес тя още стои и ни показва, че хората не желаят да се откажат от това, което имат, а по-скоро да го покажат на колкото се може повече други хора, така че никой да не го забравя. Нашите политици днес ни дават особено добър пример в това отношение.

Христос беше в Божия образ, но въпреки това се отказа от всичко. В богословието има едно интересно понятие, което идва от една гръцка дума, която се среща точно в този стих Това е думата „кенозис” и аз проверих как е преведена тя в 4 различни български превода на НЗ. Ето какво открих: думата е преведена като „отказа се от всичко,” „обезслави себе си,” „принизи себе си,” и „ограби себе си”. Но буквално тя означава „изпразни себе си.” Този текст ни казва, че Бог е „кенотичен” Бог – Бог, Който изпразва Себе Си, Бог, Който се раздава докато не Му остане нищо. Текста обяснява както означава това. Павел пише, че Христос, Който има всичко и Който е равен с Бога въпреки това се отказа (или изпразни) „от всичко,” „прие образа на слуга” „намери се в човешки образ” и „стана послушен до смърт даже смърт на кръст.” Това са много силни думи.

Но знаете ли, има и друг начин да разбираме думата „като.” Ние казахме, че тя може да означава „Христос, въпреки че беше в Божия образ се отказа от всичко.” Но тя може да означава и „Христос понеже беше в Божия образ се отказа от всичко.” Ако това е така Павел ни казва за Христос, че *именно понеже е в Божия образ, понеже е истински Бог, Той действа по този начин.* Кенозиса е Божието откровение и най-пълният израз на Божията същност. В кенозиса, в „изпразването,” ние истински познаваме Бога. Затова мястото където можем най-ясно да видим Бога е кръста където Божието себераздаване достига върховното си проявление. Ако трябва да опишем Бога с някаква форма това би била кръстната форма. И ние можем да видим Бога единствено в лицето на Исус Христос – в лицето на Бога станал човек; в лицето на младия еврейски пророк яздещ на магаре към Ерусалим, за да даде живота си като откуп за мнозина; в лицето на коленичилата ужасена фигура в Гетсиманската градина, която не иска да умре и вика: „Ако е възможно нека да ме отмине тая чаша,” но след това добавя „но нека да бъде Твоята воля, а не моята;” в лицето на разпънатата, гола, умираща на кръста жертва, която хората подиграват и която се моли „Прости им.” На кръста и в Исус ние виждаме Бог, Който се раздава докрай – и Той прави това именно понеже е Бог, понеже това е Неговата същност. Това е Бога, Който можем да видим в Неговото удивително себеразкриване.

Ако имаше начин да надникнем в центъра на вселената, около който се върти всичко ние няма да видим един Бог, Който като черна дупка привлича всичко към Себе Си понеже иска да има, да притежава и да задържи за Себе Си и има силата да направи това. Ние ще видим „заклано агне” – един Бог, Който дава всичко, дори живота Си за целия свят^[6].

На хората им е много трудно да приемат този раздаващ се, разпънат и умиращ Бог. Ранната църква е наричала това скандалът на кръста. И това наистина било скандал. До нас е достигнала една грубо нарисувана картина от ранните векове на нашата ера. Тя изобразява разпънат човек с магарешка глава. Хората в римската империя имали статуя за всеки свой бог и били безкрайно учудени, че евреите не изобразяват Този, Когото почитат. Така сред тях се пръснал слухът, че в най-вътрешната стая в храма в Ерусалим, това, което наричаме светая светих, стои магаре, на

което евреите се покланят. В тази картина магарешката глава е ясно послание за еврейският произход на разпънатия. А пред него е нарисован един човек, до когото стоят думите: „Анаксимен се покланя на Бога.” Това бил начинът, по който езическия свят виждал вратата на първите християни.

Древният историк Плиний Младши, който по времето на император Траян бил управител на провинция Витиния нарича християнството „неестествено суеверие, което минава всяка граница[7].” Касилий по същото време го нарича „безумно, лудо и бабешко суеверие[8].” За евреите разпънатият човек бил проклет от Бога[9]. Римляните пазели разпъването като най-срамна и страшна екзекуция за робите и най-лошите престъпници. Историкът Мартин Хенгел пише: „Разпятието било една наказание, в което на каприза и садизма на екзекуторите била давана пълна свобода[10].” Самата идея за смъртта на Бога, Който по дефиниция е безсмъртен, носела в себе си едно огромно противоречие. И все пак ап. Павел пише към коринтяните: „Аз бях решил да не зная между вас нищо друго, освен Исуса Христа, и то Христа разпнат... Защото словото на кръста е безумие за тия, които погиват; а за нас, които се спасяваме, то е Божия сила. Понеже юдеите искат знамения, а гърците търсят мъдрост; а ние проповядваме разпнатия Христос, за юдеите съблазн, и за езичниците глупост; но за самите призвани, и юдеи и гърци, Христос Божия сила и Божия премъдрост. Защото Божието глупаво е по-мъдро от човеците, и Божието немошно е по-силно от човеците. (1 Кор. 2:1; 1:18-25).

Обърнете внимание как завършва текста. *Защото Божието глупаво е по-мъдро от човеците, и Божието немошно е по-силно от човеците.* Дори когато се раздава докрай Бог остава Бог. Неговото раздаване и отказване от всичко не е нито безтогорност нито разпиляване. Той се отказва от това, което Сам има, за да получим ние това, което нямаме. Христос става човек, за да имаме ние връзка с Бога. Понася гняв, за да имаме ние мир. Умира, за да получим живот. Христос слезе не просто на земята – Той слезе още по-ниско – слезе до смъртта. И слизайки Той се превърна в стълба, по която ние се изкачваме до небето. Ние всички сме виждали хора, които са готови да стъпят върху някой друг само и само да могат да се изкачат по-нависоко. Христос доброволно ни предлага да направим това и ни издига на най-високото възможно място.

Това е същината и смисълът на Божието раздаване.

Искам да те попитам – познаваш ли този Бог? Познаваш ли Го като безкрайно обичащ, щедър и раздаващ се? Можеш ли да погледнеш кръста и да видиш не един религиозен символ, а Божито лице? Или този Бог ти не познаваш, макар че се наричаш християнин?

4. На четвърто място аз искам отново да ви върна към нашия текст, за да видим още нещо интересно в него. Христос се отказва от всичко не само веднъж, а два път. Чуйте пак текста:

Христос, като беше в Божия образ, пак не счита, че трябва твърдо да държи равенството с Бога, но се отказа от всичко, като взе на Себе Си образ на слуга и стана подобен на човеците. Това е първото отказване – когато Христос става човек. Но текста продължава.

и, като се намери в човешки образ, смири Себе Си и стана послушен до смърт, даже смърт на кръст. Това е второто отказване – станал човек Христос отново се отказва от всичко, което има или може да има – включително от собственият си живот.

Сега ви моля, слушайте внимателно. Християните наричат слизането на Бога на земята възплъщение. Това означава, че Христос без да престане да бъде Бог стана напълно човек – Той

прие човешко тяло, човешка душа, човешки ум и човешка воля. Единствената разлика между Него и нас е, че Той беше без грях. Това означава, че Христос е съвършеният човек, единственият, който може да бъде истински съвършен пример.

И аз мисля, че вече разбирате какво се опитвам да кажа. Ако Христос е нашият пример ние също сме призвани да живеем живот, в който не задържаме всичко за себе си, а даваме. Разбира се, това не означава, че ние като Христос трябва да дадем живота си като умрем на кръст – макар че за доста християни по света това може да е истина както беше вярно за някои християни в България от предишното поколение. Има много други области, в които Бог ни призовава да живеем по този начин. Ние сме призвани не просто да говорим за любов, но да я показваме на практика. Призовани сме не просто да си говорим за кротост и отстъпчивост докато в същото време егото ни прави така, че всичко да се върти около нас и вечер не можем да заспим ако не е станало на нашето. Призовани сме не просто да четем в библията за грижа към слабите, бедните и болните, но и действително да забелязваме просяците по улицата и хората в нужда около нас. Има толкова много хора и ситуации, в които ние можем и трябва да даваме. И ние всички знаем, че това не е никак, никак лесно. Грехът е превърнал света в място където да живееш по този начин е едновременно неестествено и болезнено.

Аз не казвам, че ние трябва да действаме по този начин понеже хората около нас са много добри и заслужават това. Всеки, който има поне малко усещане за реалност знае, че не е така. Някои хора погрешно мислят, че християнството учи да вярваме в хората. Точно обратното, християнството учи, че хората са заразени от греха, като от една сериозна болест, симптомите на която постоянно се проявяват и затова постоянно ще ни разочароват. Ние всички ги виждаме – от дребните неща като неучтивия и мърморещ чиновник, през караниците в семейството до кражбите на милиарди от банките, за които в момента толкова се шуми. Хората около нас твърде често не са добри, така както и самите ние твърде често не сме добри. И ако положим нашата вяра в човека ще бъдем много бързо и жестоко разочаровани. Ето защо християнството полага своята вяра не в човека, а в Бога.

Приятели, истинското християнство не може да започне от място различно от кръста защото само там се срещаме с един обичащ, щедър сякаш до глупост, раздаващ всичко Бог. Аз подозирам, че много християни не познават Бога като такъв – и вероятно това е причината на самите нас понякога да ни е толкова трудно да се откажем от своят егоизъм, огорчение, време или средства.

Знаете ли, когато Бог ни призовава да Му подражаваме в отношението си към другите хора това може да изглежда глупаво, безсмислено и непрактично. Но всъщност това е единственото лекарство за този свят, който е забравил за какво е създаден и какво означава да бъдеш истински човек.

Когато Бог се отказва от всичко и става човек Той избира да живее в една малка и бедна страна в далечния ъгъл на римската империя. По-широкия свят не научава нищо за него. И когато умира на кръста изглежда всичко приключва. Но днес, повече от 2000 по-късно, ние знаем, че това не е така. Това, от което Христос се отказва и което раздава се превръща в семе което дава огромен плод и донесло и продължава да носи промяна по целия свят. И аз започвам да се чудя дали да живееш по този начин наистина е толкова глупаво, безсмислено и непрактично?

„Ако житното зърно не падне в земята и не умре, то си остава самотно; но ако умре, дава много плод.“ (Йоан 12:24)

Днес искам да се опитам да ви помогна истински да видите формата и чертите на Бога. Погледнете към кръста. Вижете в него лицето на Христос. И оставете този обичащ и раздаващ се докрай Бог да ви научи как да живеете.

[1] Основаната идея и доста от материала са почерпани от Michael J. Gorman *Inhabiting the Cruciform God. Kenosis, Justification, and Theosis in Paul's Narrative Soteriology*, Wm. B. Eerdmans Publishing, 2009

[2] Н.Т. Райт в своя лекция

[3] Проповед на Марк Дрискол

[4] Литературата по темата е огромна. Едно от най-добрите изследвания може да се намери в Rowan Williams, *Arius: Heresy and Tradition*, Wm. B. Eerdmans Publishing, 1987.

[5] Примерът е използван от Н.Т. Райт в [Добродетели](#)

[6] Примерът е на Austin Fischer, *Young, Restless, No Longer Reformed: Black Holes, Love, and a Journey In and Out of Calvinism*, Cascade Books, 2014

[7] Виж [Писмото на Плиний до император Траян](#)

[8] Виж Мартин Хенгел, [Докетизма като начин за премахване „глупостта“ на кръста](#)

[9] Виж Гал. 3:13 с препратка към Втор. 21:22-23.

[10] [Пак там](#)